

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ἀριθμός 34

ΚΥΡΙΑΚΗ Π' ΜΑΤΘΑΙΟΥ

30-08-2026

«Τά πρῶτα τῆς Ἀγιογραφίας ψελλίσματα συναντῶμεν, ἀδελφοί μου, εἰς τὰς κατακόμβας, διὰ νά ἀποδειχθῇ ποίαν ἐκτίμησιν θά ἀπέδιδεν εἰς τὴν εἰκόνα ὁ χριστιανισμός, ἀφοῦ, καί εἰς τοὺς διωγμούς του ἀκόμη, εὔρε τρόπον νά τὴν φυτεύσῃ καί νά τὴν καλλιεργήσῃ» γράφει ὁ π. Κωνστ. Καλλίνικος. Στὴν ἱστορία τῆς χριστιανικῆς τέχνης ἔγινε εὐρύτατη χρῆσις τῶν χριστιανικῶν συμβόλων, τὰ ὅποια σεμνοπρεπῶς παρουσιάσαμε στίς προηγούμενες ἀναφορές μας. Ἀπομένουν ὀλίγα ἀκόμη γιὰ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς ὅλης ἐνότητός μας. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

Ο ΑΕΤΟΣ. Στὴν Ἀγία Γραφή γίνεται λόγος γιὰ τὸν ἀετό. Εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν πτηνῶν καί στὴν Παλαιὰ Διαθήκη γίνεται λόγος γιὰ τὸ μεγάλο ὕψος καί τὴν ἰσχυρὴ πτώση του (Ψαλμ. 39,27), τὴν ὀρμητικὴ φορὰ του (Δευτερ. 28,49), τὴν ταχύτητα καί ἐλαφρότητά του (Β' Βασιλ. 1,23), τὴν λαιμαργίαν του (Ἀββακ. 1,8), τὴν στοργὴν πρὸς τὰ τέκνα του (Ἐξόδ. 19,4), καί τὴν ἀνανέωση τῶν πτερῶν του (Ψαλμ. 102,5 καί Ἠσ. 40,31). Ὁ ἱερός ψαλμωδὸς μέλπει στὸν ψαλμό του: «Ὑμνεῖ τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος χορταίνει, μέ ὅλα τὰ καλὰ, τίς ἀγαθὰς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου, ὥστε ἡ νεανικὴ σου ἡλικία νά ἀνανεώνεται πάντοτε, ὅπως τοῦ μακροβίου ἀετοῦ» (Ψαλμ. 102,5). Στὴν Καινὴ Διαθήκη γίνεται λόγος γιὰ τὸν ἀετό ἀπὸ τὸν Κύριον στὴν διδασκαλία Του περὶ τῶν σημείων, τὰ ὅποια θά προηγηθοῦν τῆς Δευτέρας Παρουσίας (Ματθ. 24,28 καί Λουκ. 17,37) καί στὴν Ἀποκάλυψη, ὅπου ὁ Κύριος ἀποκαλεῖται «ὁ ἀετός ὁ μέγας» (Ἀποκ. 12,14). Ἀετός ὀνομάζεται καί ἡ παράστασις μέ πόλιν, τρεῖς ποταμούς νά διασχίζουν τὴν πόλιν καί ἀετός νά πετᾷ ἐπάνω της. Πάνω στὴν παράστασις αὕτη πατοῦσε κατὰ τὴν χειροτονία του ὁ Ἐπίσκοπος. Σύμφωνα μέ τὸν Συμεὼν Θεσσαλονίκης ἡ πόλις σήμαινε τὴν ἐπισκοπὴν, οἱ ποταμοὶ τὴν κατάρτιση τοῦ χειροτονομένου Ἐπισκόπου καί ὁ ἀετός τὴν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (PG 155.408). Ὑπάρχει παράστασις ἀετοῦ νά βουτᾷ γιὰ νά πιάσῃ ψάρια στὴ θάλασσα. Εἶναι σύμβολο τοῦ Χριστοῦ, σώζοντος τίς ψυχὰς ἀπὸ τὴν θάλασσα τῆς ἁμαρτίας. Ἐπειδὴ ὑπῆρχε ἡ πίστις ὅτι ὁ ἀετός ἀνανεώνει τὸ πτέρωμά του πετῶντας πρὸς τὸ ἥλιον καί μετὰ βουτῶντας

στήν θάλασσα, για τόν λόγο αυτό συμβόλιζε τήν ανάσταση καί τήν νέα ζωή στό βάπτισμα. Χρησιμοποιεῖται στά ἀναλόγια, ἐπειδή ἀντιπροσωπεύει τήν ἔμπνευση τῶν Εὐαγγελίων. Τό πιάσιμο τοῦ φιδιοῦ στά νύχια του, εἶναι ἡ νίκη πάνω στήν ἁμαρτία. Ὁ ἀετός εἶναι ἓνα ἀπό τά τέσσερα σημεῖα τῆς Ἀποκαλύψεως (Ἀποκ. 12,14). Σάν δικέφαλος ἀετός, συμβολίζει τήν διπλή ιδιότητα τοῦ Αὐτοκράτορα, δηλαδή τῆς κοσμικῆς καί τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας. Αὐτό σημαίνει: Ὑπερασπιστής, ὑπέρμαχος καί προστάτης τῶν δύο αὐτῶν ἐξουσιῶν. Γενικά ὁ ἀετός εἶναι σύμβολο τῆς ψυχῆς, πού, ἐλεύθερη ἀπό τά πάθη, φέρεται πρὸς τόν Θεό. Ἐποπτεύει τά γήινα πράγματα, χωρίς νά ἐπηρεάζεται ἀπ' αὐτά.

Ο ΑΛΕΚΤΩΡ (Ο ΠΕΤΕΙΝΟΣ). Στόν χριστιανισμό ὁ πετεινός εἶναι σύμβολο τῆς ἐγρήγορης, τῆς ἐπαγρύπνησης καί τῆς ἐτοιμότητος, πού πρέπει νά διακρίνει τόν χριστιανό ἄνθρωπο, στόν πνευματικό του ἀγῶνα. Ἐπειδή μοιράζεται τήν τροφή του μέ τίς κόττες συμβολίζει τίς «ψυχές τῶν δικαίων πού περιμένουν τήν αὐγή». Ἡ παράσταση δύο πετεινῶν πού κοκορομαχοῦν, εἰκονίζει τήν σύγκρουση, τήν πάλη τοῦ καλοῦ κατὰ τοῦ κακοῦ, τῆς ἀρετῆς κατὰ τῆς κακίας καί τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν. Ὁ πετεινός ἐνσαρκώνει τήν ἐξέγερση ἀπό τήν νύκτα τῆς ἁμαρτίας (Λουκ. 22, 60-61), καί ὑπενθυμίζει τήν τρίτη ἄρνηση τοῦ Πέτρου (Ματθ. 26,35). Εἶναι ἐπίσης σύμβολο κήρυκα, πού ἀγρυπνεῖ στό σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας «ἀλεκτοροφωνῶν».

Η ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ (ΤΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ). Μέ τήν ιδιότητα τοῦ ἀγγελιοφόρου τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ τό βρίσκουμε στήν Παλαιά Διαθήκη μετά τόν κατακλυσμό (Γεν. 8,8). Εἶναι, ὅμως, καί σύμβολο σωτηρίας καί προτύπωση τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος. Ὁ Τερτυλλιανός γράφει: «Ἡ περιστερὰ πού στάλθηκε ἀπό τήν κιβωτό καί ἐπέστρεψε μέ ἓνα κλαδί ἐλιάς, ἀνήγγειλε τήν εἰρήνη στή γῆ» (Γεν. 8,11). Ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος γράφει: «Ἡ περιστερὰ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐμφανίζεται σάν νά παριστάνει τήν ἄφιξη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἡ ἀκεραιότητα τοῦ περιστεριοῦ καί ἡ ἀκακία του, ἐπισημαίνεται καί στήν Καινή Διαθήκη. «Γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὥς οἱ ὄφεις καί ἀκέραιοι ὥς αἱ περιστεραί» (Ματθ. 10,16). Περιστέρι φέρον δάφνη ἢ στεφάνι συμβολίζει τήν δικαιοθεῖσα ψυχή. Ἐνα ἢ περισσότερα περιστέρια πίνοντα νερό ἀπό φιάλη ἢ πηγή συμβολίζουν τόν δροσισμό τῆς ψυχῆς ἢ τήν συμμετοχή τῶν πιστῶν στήν Θεία Κοινωνία. Στήν Καινή Διαθήκη φανερώνει τό Ἅγιο Πνεῦμα, τό ὁποῖο ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, «ὡσεὶ περιστερὰν» εἶδε νά κατέρχεται καί νά μένει ἐπὶ τόν Ἰησοῦν (Ματθ. 5,16). Τό περιστέρι εἶναι σύμβολο τῆς ἀγνότητος καί τῆς καθαρότητας τῶν πιστῶν. Ἐνα λευκό περιστέρι εἶναι μιά ψυχή

πού ἔχει σωθεῖ, σέ ἀντίθεση μέ τόν μαῦρο κόρακα τῆς ἁμαρτίας. Δύο περιστέρια μαζί συμβολίζουν τήν συζυγική πίστη καί ἀγάπη. Καί ὁ Ἰωσήφ ἡ μνήστωρ καί ἡ Παρθένος Μαρία, ὅταν εἰσήγαγαν τό Βρέφος Ἰησοῦ νά τό προσφέρουν στό Ναό, προσέφεραν καί δύο ζεύγη νεοσσῶν περιστερῶν σύμβολα τῆς καθαρότητος καί τῆς ἀγνότητος (Λουκ. 2,24). Τέλος, ὁ ἱερός Χρυσόστομος γράφει: «Ὅπου καταλλαγή Θεοῦ, περισσότερά... σύμβολον τῆς του Θεοῦ φιλανθρωπίας».

Ο ΤΑΩΣ (ΤΟ ΠΑΓΩΝΙ). Οἱ χριστιανοί παρέλαβαν τό παγώνι ἀπό τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες καί τοῦ ἔδωσαν διάφορες συμβολικές σημασίες. Κυρίως, ὅμως, ὑπῆρξε προσφιλές θέμα στήν χριστιανική τέχνη. Ἐτσι, τό παγώνι εἶναι σύμβολο: 1) τῆς ἀθανασίας τῶν ψυχῶν, γι' αὐτό καί συχνά χρησιμοποιεῖται σέ τάφους. Ἐπίσης, ὅταν ἔχει ἀνοικτό τό μεγαλοπρεπές φτέρωμά του, συμβολίζει τήν ἀθανασία τῶν σωμάτων. 2) Τῆς ἀναστάσεως, γιατί κατά τήν ἀνοιξη ἀνανεώνει τό πτέρωμά του. 3) Τῆς Θείας Χάριτος πού κατέρχεται ἀπό τόν οὐρανό στόν βαπτιζόμενο καί τήν ἀναγέννηση ἀπό τό Βάπτισμα. 4) Τῆς ἀφθαρσίας τοῦ σώματος, γι' αὐτό εἰκονίζεται σέ θωράκιο τέμπλων, ἐπιστήλιο καί ὑπέρθυρα. 5) Ὅταν εἰκονίζεται μέ ἀστέρια συμβολίζει τόν ἑναστρο οὐρανό καί τήν ψυχή τοῦ δικαίου στόν οὐρανόν. 6) Ὅταν βρίσκεται πάνω σέ γήινη σφαῖρα συμβολίζει τόν οὐρανό καί τήν γῆ καί τήν σύνθεση τοῦ ἀνθρώπου (ψυχή καί ὕλη). 7) Καί τέλος, ὅταν ἐμφανίζεται νά πίνει νερό ἀπό φιάλη, τότε συμβολίζει τόν πιστό πού κοινωνεῖ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων.

Ο ΦΟΙΝΙΞ (ΜΥΘΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟ ΠΤΗΝΟ). Ἀντιπροσωπεύει τήν τρυφερότητα, τήν εὐγένεια καί τήν μοναδικότητα. Στόν χριστιανισμό, γι' αὐτόν μυθολογούμενο Φοίνικα ἔχουν γράψει οἱ Ἀποστολικές Διαταγές, τό βιβλίον τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων. «Γιατί ἰσχυρίζονται, πῶς ὑπάρχει κάποιο ἄγριο πτηνό, σύμβολο τῆς ἀνάστασης. Καί, ἀφοῦ σταθεῖ πρὸς ἀνατολάς, αὐτόματα φλέγεται ἀπό τόν ἥλιο καί γίνεται σκόνη καί ἀπό τήν σκόνη σχηματίζεται σκώληκας, καί αὐτός ὅταν ζεσταθεῖ διαμορφώνεται σέ καινούργιο φοίνικα» (Ε.Π.Ε. τόμ. 2ος, σελ. 80). Αὐτό τό πτηνό σάν σύμβολο τοῦ ἀναγεννωμένου ἀπό τήν τέφρα Ἑλληνικοῦ Κράτους χρησιμοποιήθηκε ἀπό τήν Φιλική Ἑταιρεία καί ἐπὶ σημαίας, τήν ὁποία ὕψωσε ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης τόν Φεβρουάριον τοῦ 1821 στή Μονή τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν στό Ἰάσιο. Ὁ δέ Καποδίστριας ἐθέσπισε τόν φοίνικα, σάν ἐπίσημο ἔμβλημα τοῦ Κράτους καί χρησιμοποιήθηκε στά νομίσματα καί στίς ἐπίσημες σφραγίδες.

Θά συνεχίσουμε, ὅμως, σὺν Θεῷ, στό ἔπομενο κήρυγμα. **ΑΜΗΝ!**